

для поліпшення практичної службової діяльності Національної поліції України.

Список бібліографічних посилань

1. Сіротченков Д. Ю. Застосування або використання вогнепальної зброї працівниками Національної поліції як гарантія особистої безпеки. *Юридичний науковий журнал*. 2018. № 2. С. 158–160.

2. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/580-19> (дата звернення: 14.11.2019).

3. Ульянов О. І. Протидія злочинності. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2018. № 1. С. 34–36.

4. Фролов О. С. Проблеми правового регулювання і практики застосування вогнепальної зброї, спеціальних засобів та заходів фізичного впливу працівниками ОВС : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2000. 233 с.

Одержано 19.11.2019

УДК 796.323.2(477)

Дарина Григорівна ЗАВРІЧКО,

курсант групи Ф2-202 факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Дар'я Володимирівна КАЗНАЧЕСЬВА,

доцент кафедри кримінального права і кримінології

факультету № 1 Харківського національного

університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАХОДІВ ЩОДО ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

На сьогодні домашнє насильство в Україні залишається проблемою, яка потребує контролю та реагування з боку суспільства та держави. Впродовж 2018 року до Національної поліції України надійшло 89,5 тисяч заяв, повідомлень від жінок пов'язаних з домашнім насильством. У поліції зазначають,

що понад 60% постраждалих від насильства взагалі не повідомляють про його скоєння і не звертаються за допомогою [1].

Домашнє насильство – діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь [2].

В Україні згідно нового закону «Про запобігання та протидію домашньому насильству» чітко розмежовуються спеціальні заходи, які призначені для протидії домашньому насильству. Так, згідно статті 24 цього закону до спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству належать:

- 1) терміновий заборонний припис стосовно кривдника (стаття 25);
- 2) обмежувальний припис стосовно кривдника (стаття 26);
- 3) взяття на профілактичний облік кривдника та проведення з ним профілактичної роботи (стаття 27);
- 4) направлення кривдника на проходження програми для кривдників (стаття 28) [2].

Спеціальний захід щодо протидії домашньому насильству, такий як терміновий заборонний припис стосовно кривдника застосовуються уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України, як реагування на факт домашнього насильства та спрямований на негайне припинення домашнього насильства [2]. Для реалізації цього положення Міністерством внутрішніх справ України видано наказ № 654 «Про затвердження Порядку винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника». Підставою винесення термінового заборонного припису є ініціатива поліції або заява постраждалої особи. Термін дії припису – до 10 діб.

Обмежувальний припис стосовно кривдника є заходом тимчасового обмеження прав чи покладення обов'язків на особу, яка вчинила домашнє насильство. Даний правовий інструмент спрямований на забезпечення безпеки постраждалої

особи [2]. Розглядаючи судову практику з цього питання можна дійти висновку, що дуже часто суди відмовляють у видачі обмежувального припису через недостатність підстав та доказів. Протягом 2018 року у Херсонській області до судів надійшло всього 7 заяв про видачу обмежувальних приписів стосовно кривдників, лише 3 з них було задоволено [3]. Видача обмежувального припису є заходом впливу на кривдника, який може вживатися лише в інтересах постраждалих осіб та у разі настання певних факторів і ризиків. Такого висновку дійшов Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду у постанові від 21 листопада 2018 року (касаційне провадження № 61-19328св18) в результаті перегляду справи № 756/2072/18 [4].

Під час вирішення питання про наявність підстав для видачі обмежувального припису суди мають встановлювати, яким формам домашнього насильства піддавався заявник, та оцінювати ризики продовження у майбутньому домашнього насильства у будь-якому його прояві. Хоча як вбачається з вищенаведеного дуже важко надати потрібні докази, для того щоб суд дійшов висновку про необхідність видачі обмежувального припису, та проте позитивна практика все ж таки існує [4].

Профілактичний облік – здійснення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України організаційно-практичних заходів щодо контролю за поведінкою кривдника з метою недопущення повторного вчинення домашнього насильства [1]. Програми для кривдників розроблені відповідно до наказу Міністерства соціальної політики України «Про затвердження Типової програми для кривдників». Для прикладу можна навести постанову Липовецького районного суду Вінницької області по справі № 136/1584/18 про адміністративні правопорушення, де додатково кривдника направлено на проходження програми для кривдників. [6]. Така практика є доволі розповсюдженою. З протоколу про адміністративне правопорушення серії ГР № 153217 слідує, громадянин вчинив домашнє насильство відносно своєї співмешканки, в ході якої висловлювався в її адресу нецензурною лайкою, внаслідок чого могла бути заподіяна шкода психологічному здоров'ю потерпілої, за що передбачена адміністративна відповідальність за частиною 2 статті 173-2 КУпАП. Враховуючи всі встановлені обставини, суд дійшов

висновку про необхідність направлення правопорушника до органу місцевого самоврядування на проходження програми для кривдників, передбаченої Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» строком на 6 місяців [6].

Отже, одним із ефективних засобів реагування на домашнє насильство в Україні виступив Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07.12.2017 р. Цим законом передбачені спеціальні заходи для боротьби з домашнім насильством, але, нажаль, судова практика показує що не всі ці заходи є дійсно ефективними і діючими.

Список бібліографічних посилань

1. Національна поліція України : офіц. сайт. URL: <https://www.npu.gov.ua> (дата звернення: 15.11.2019).

2. Про запобігання та протидію домашньому насильству : закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (дата звернення: 15.11.2019).

3. Територіальне управління Державної судової адміністрації України в Херсонській області // Судова влада України : єдиний Контакт-центр судової влади України. URL: <https://ks.court.gov.ua/tu22> (дата звернення: 15.11.2019).

4. Миколаївський апеляційний суд // Судова влада України : єдиний Контакт-центр судової влади України. URL: <https://mka.court.gov.ua/sud4812/pres-centr/news/632255/> (дата звернення: 15.11.2019).

5. Про затвердження Порядку взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України : наказ МВС України від 25.02.2019 № 124 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України.. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0270-19> (дата звернення: 15.11.2019).

6. Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань : офіц. сайт. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/76079592> (дата звернення: 15.11.2019).

Одержано 19.11.2019

